

VANJA BULIĆ

**DUŠANOVA
KLETVA**

■ Laguna ■

Copyright © 2018, Vanja Bulić
Copyright © ovog izdanja 2018, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Sadržaj

Prvo poglavlje: RUKA	9
Drugo poglavlje: OTMICA	16
Treće poglavlje: OLOŠ.	23
Četvrto poglavlje: PESMA	30
Peto poglavlje: BITANGE.	37
Šesto poglavlje: POZIV	44
Sedmo poglavlje: JABUKA	50
Osmo poglavlje: ISTINA	57
Deveto poglavlje: IGRA	63
Deseto poglavlje: PASOŠ	70
Jedanaesto poglavlje: MRAK	77
Dvanaesto poglavlje: ARHANGELI	84
Trinaesto poglavlje: SUDIJA	91
Četrnaesto poglavlje: SENKE.	98
Petnaesto poglavlje: DUD.	105
Šesnaesto poglavlje: SLEDBENICI	113
Sedamnaesto poglavlje: OBEŠENJACI	121

Osamnaesto poglavlje: DRUŠTVO.	128
Devetnaesto poglavlje: JEGULJA.	135
Dvadeseto poglavlje: KOMEDIJA	142
Dvadeset prvo poglavlje: BLUD	149
Dvadeset drugo poglavlje: TROJKA	156
Dvadeset treće poglavlje: ŠAMAR	162
Dvadeset četvrto poglavlje: ORUŽJE	168
Dvadeset peto poglavlje: MINISTAR	174
Dvadeset šesto poglavlje: PRAVILA	181
Dvadeset sedmo poglavlje: GUBILIŠTE.	187
Dvadeset osmo poglavlje: NOŽ.	194
Dvadeset deveto poglavlje: CARICA.	202
Trideseto poglavlje: IKONE	209
Trideset prvo poglavlje: PISMO	216
Trideset drugo poglavlje: SARKOFAG	224
Trideset treće poglavlje: KOCKA	231
Trideset četvrto poglavlje: PSIHOPIATA	238
Trideset peto poglavlje: DVOBOJ	244
Trideset šesto poglavlje: DOMAĆIN	251
Trideset sedmo poglavlje: LISICE	258
Trideset osmo poglavlje: KLOVN	265
Trideset deveto poglavlje: PASTUV	273
Četrdeseto poglavlje: CENA	280
Četrdeset prvo poglavlje: GRANICA	287
Četrdeset drugo poglavlje: RAMPA	293
Četrdeset treće poglavlje: KRUG.	299
<i>O autoru.</i>	307

Prvo poglavlje

RUKA

Svakodnevnu sliku na platou ispred Palate pravde, na kome se na centralnom mestu nalazi spomenik caru Dušanu Silnom, remete policajci i inspektori u civilu. Kao ružna mrlja, kojoj očigledno tu nije mesto, uz spomenik je naslonjena crna kesa za đubre, delimično popunjena. Pored kese stoje inspektor Perić i jedan od noćnih čuvara, zbunjen i uplašen: kad se razdanilo, prišao je spomeniku, podigao kesu i u njoj ugledao odsečenu ruku. U stisnutoj šaci nalazila se jabuka.

– Nema krvi – reče zamišljeno inspektor Perić.

Iskusni policajac podseća na olupinu nekad stamenog broda što se nasukao na prikrivene hridi. Ovo je njegov prvi radni dan nakon tromesečnog lečenja. Nepoznati ljudi su ga ispred ulaza zgrade u kojoj živi sačekali, oborili i prebili. To što je slučaj zataškan bio je znak Periću da ubuduće ne gura nos tamo gde mu nije mesto i da sluša nadređene kada ga opomenu da zastane sa istragom. Upao je u međusobni obračun unutar policije, tvrdoglavo

pokušavajući da bude sudija u slučaju unapred izgubljenom i potom je – surovo kažnjen. Vuče levu nogu, još uvek nesiguran i nesproman da se na nju potpuno osloni.

– Ruka nije ubačena u kesu čim je odsečena. Nema krvi – ponovi i znatiželjno pogleda doktora sudske medicine, pomno zagledajući šaku u kojoj se ugnezdila jabuka.

– Na jabuci se može uočiti kap krvi... Ovo nije uradio laik. Ruka je odstranjena hirurškim zahvatom. Rame i fosa aksilaris... pardon, pazušna jama, osetljiva su mesta – reče doktor, pomalo postidešen zbog bezumnog čina nepoznatog kolege.

– Možda se neko igra sa nama?! Grad je pun suludih šereta kojima ništa nije sveto. Da li postoji mogućnost da je nakon operacije neko doneo ruku i ostavio je pored spomenika? – razmišlja naglas Perić.

– Nemoguće! Postoji određena procedura posle amputacije bilo kog dela tela. A patolog će utvrditi da li je ruka bila zdrava pre odsecanja... pardon, nakon ovog hirurškog zahvata – kočoperno odgovori lekar, sada potpuno spreman da brani dostojanstvo profesije.

– Proverićemo – zamišljeno reče Perić i krenu ka žutoj traci sa oznakom policije jer je ugledao Novaka Ivanovića, novinara *Duge*, kako ubeđuje tvrdoglavog policajca da ga pusti da se provuče ispod trake i priđe spomeniku.

Vukući levu nogu, Perić dođe do žute trake, graničnika prostora oko spomenika, i pokaza policajcu da se primiri. I Novak podseća na olupinu, takođe nasukanu na nevidljive hridi. Nema fizičkih ozleđa, ali... Podočnjaci ukazuju na to da loše spava, neobrijan je, ima desetak kilograma manje nego pre tri meseca kada je kidnapovan njegov sin Dejan. Sedamnaestogodišnji dečak je pod čudnim

okolnostima vraćen kući; kao paket pogrešno upućen na nepoznatu adresu vraćen je pošiljaocu. I Novak i Perić su znali koja je to adresa. Bili su na istom zadatku: Novak kao novinar i Perić kao policajac. I obojica su opomenuti. Kao u fudbalu, posle dva žuta usledio je crveni karton.

– I ti si počeo ponovo da radiš?! – procedi kroz zube Perić ne skrivajući začuđenost.

– To je jedini lek kojim mogu da izbrišem pakao u koji sam uvučen. Dejan redovno ide kod psihoterapeuta...

– A Suzana?

– Ona je lavica. Ja sam se ispraznio...

– Pa si, koliko ja mogu da procenim, došao ovde da se... da se restartuješ – pokuša Perić da se nasmeje, ali njegovo lice još uvek ne uspeva da se izbori sa teškim povredama nakon preloma vilice.

– Može i tako da se kaže... Ljudi pričaju da je u onoj kesi ruka.

– Jeste – reče Perić i pokaza otvorenom šakom Novaku da zastane kod žute trake.

– Muška ili ženska ruka?

– Ruka nekog snažnog muškarca. Nema tetovaže, nema sata, nema prstena. Ali ima jedna jabuka – odgovara Perić na nepostavljena pitanja, unapred pogađajući šta će Novak da pita.

– I baš kod spomenika caru Dušanu?! – jedva čujno progovori Novak.

– Šta želiš time da kažeš?

– Sutra ćete možda naći nečije oko, nogu, uho ili odrezan nos. Neko se sveti po Dušanovom zakonu. Neko ima snage da to uradi... A šta radimo nas dvojica? Čutimo.

Vas su skoro ubili, meni kidnapovali dete i navukli mu traume za ceo život. Neko ima muda da kaže dosta!

– Sad je stvarno dosta! Idi kući i ispravaj se! – ljutito odbrusi Perić i pokaza policajcu da ne dopusti Novaku da priđe spomeniku.

Dok traži zasad nevidljive tragove oko spomenika, neprestano razmišlja o Novakovim rečenicama protkanim gorčinom. I on je tako razmišljao dok se borio za život u jednoj sumornoj sobi u Urgentnom centru. Zaklinjao se da će se osvetiti, da će pronaći napadače i naterati ih da priznaju ko je naručio njegovo prebijanje. Znao je odgovor, ili mu se bar činilo da zna odgovor, pa je hteo da ga i izvršioci zločina potvrde. Kako su odmicali dani u bolnici, polako se hladio i postajao svestan da je samo mali šraf u mašini za mlevenje neistomišljenika. Tada je prvi put shvatio da je njegov nekadašnji kolega Obrad Ković bio u pravu kada je otišao iz policije nespreman da kao poslušno kuće savija glavu umesto da zarez i pokaže zube.

– Donećete mi trake sa svih sigurnosnih kamera – obra-
ti se portparolki Palate pravde, uplašenoj slikom koja je
titrala pred njenim očima: iz kese je virila odsečena ruka,
a ne papiri, verni pratioci ljudi zatvorenih u kancelarije.

– Okej... A šta da kažem novinarima? – zbunjeno upita
negovana žena, pravnica po struci, tek pristigla u Palatu
pravde posle desetogodišnjeg rada na jednoj beogradskoj
televiziji.

– Nađena je ruka nepoznatog čoveka. Zar je potrebna
posebna mudrost da se to kaže?!

– Ali znate novinare – zavapi zabrinuta žena.

Perić je znao šta muči lepu portparolku: pre nepu-
nih godinu dana u jednoj od glavnih beogradskih ulica

pronađena je u kesi za đubre odsečena glava, u Karađorđevom parku penzioneri su naleteli na telo bez glave, pre pola godine čovek je iskasapio komšiju i delove tela strpao u zamrzivač, pomahnitali Kinez je sa mačetom u ruci u Knez Mihailovoj ulici napadao nedužne prolaznike... Novinari će zdušno, kao dobro uvežban orkestar, prozivati sudstvo i policiju tražeći oštrije kazne za zločince. Dok je studirala, ovakve slučajeve je nalazila u udžbenicima kriminalistike kao primere iz prošlosti ili u izveštajima sa ratnih područja. Iz udžbenika zločini su se preselili na ulice Beograda.

– Gospodine Periću – pozva lekar inspektora.

Iz kесе je virila šaka odsečene ruke. Lekar je dodirivao jagodice prstiju nesrećnog čoveka, nežno kao da traži mesto koje će bocnuti iglicom i uzeti krv za analizu.

– Koža je delimično sastrugana... Onaj ko je to uradio želeo je da sakrije identitet čoveka kome je pripadala ova ruka. Kakva ludost! Ne šetaju Beogradom hiljade ljudi bez ruke – razmišlja naglas lekar.

Periću prelete grč preko lica. Za trenutak mu se učini kako je okružen ljudima bez ruku. Kretali su se usporeno, kao u nekom nemom filmu. Pružali su prema njemu ostatke ruku kao da traže pomoć... Ovi prekidi svesti, kada upada u stanje snoviđenja, javljaju mu se povremeno nakon izlaska iz bolnice. Udarci u glavu su ostavili posledice čijih krajnjih dometa još nije svestan. Posle dvadesetak sekundi, dugih kao celovečernji film, trgnu se pomalo postišen: činilo mu se da su svi primetili njegov odlazak u nadrealno.

– Nije vam dobro, Periću? – obrati mu se lekar konstatacijom u formi pitanja.

– U redu je... Ostrugane jagodice... Ako je istina da je ovo uradio stručnjak, onda osakaćenog čoveka skrivaju u nekoj bolnici.

Opet mu se zamagli pred očima, pa prema njemu ponovo krenuše ljudi bez ruku, bez nogu, bez jednog oka, rasporenog nosa, osmuđene kose... Iz snoviđenja ga izvuče Novakov glas.

– Inspektore! – razdra se Novak još uvek pokušavajući da se provuče ispod žute trake, ali je pred njim stajao namrgođeni policajac širokih ramena.

Kad se okrenu, Perić se nasmeja. Novak i policajac su podsećali na dva protivnička igrača u košarci: jedan je jurišao ka košu, a drugi je pripremio odličnu odbranu, spreman i na bolan foul.

– Šta si sad smislio? – priđe Perić žutoj traci, a policajac se primiri.

– Ako dobro vidim odavde, šaka koja viri iz kese stegnuta je u pesnicu sa ispruženim palcem.

– Dobro vidiš. Ali nije pesnica, već jabuka u šaci – nervozno uzvratu Perić.

– Jabuka?! Ne mogu da zaključim da li je palac okrenut nadole ili nagore.

Perić je uočio nelogičan položaj prstiju, ali o tome nije želeo da razgovara sa lekarom. Bilo mu je jasno da je onaj ko je odsekao ruku ostavio poruku nameštajući prste stegnute oko jabuke u određeni položaj. Da je to rekao lekaru, ovaj bi sigurno izvadio ruku iz kese i pred znatiželjnim ljudima odredio njen položaj u odnosu na telo.

– To ću saznati kad ruka bude na stolu patologa.

– Zar vas ne interesuje poruka? – gotovo ljutito upita Novak.

Inspektor ne uspe da sakrije mrzovolju. Prvo je samo ruka bila poruka, a sada su jabuka i prsti nastavak poruke! Mnogo zlokobnih znakova za jedno, do pre pola sata sasvim obično oktobarsko jutro na početku prvog radnog dana posle tri meseca lečenja.

– Ako je palac okrenut nagore, označava odobravanje. Kome je ta poruka poslata? Možda svima koji se odluče na ovakav način obračuna? – pokuša Novak da razdrma Perića.

Inspektor je ćutao: palac okrenut nadole simbolizuje smrtnu presudu. Učini mu se za trenutak da okupljeni ljudi, zgranuti prizorom ispred spomenika caru Dušanu Silnom, pružaju desne ruke ka njemu i potom okreću palac nadole.

Drugo poglavlje

OTMICA

Na ekranu Novakovog kompjutera titra slika spomenika caru Dušanu. Zatim ekranom proleću tekstovi o jedinom srpskom caru, ikone i freske sa njegovim likom, i na kraju impozantna slika Paje Jovanovića – krunisanje prvog srpskog cara Stefana Uroša IV, poznatog kao Dušan Silni, „najboljeg vojnika svoga vremena“, kako tvrdi engleski vizantolog Stiven Ransiman. Novak intuitivno oseća da je ruka pronađena u kesi naslonjenoj na spomenik ispred Palate pravde poruka pravosuđu da pomnije zaviri u Dušanov zakonik. Ali – ko šalje poruku? Nađena ruka, odsečena hirurškim putem, ukazuje da se više ljudi udružilo i odlučilo na jedan vandalski postupak, koji upućuje i na razmišljanje o ritualnom činu. Šta je uradio čovek kome je odsečena ruka i čime je zaslužio tako drakon-sku kaznu?

– E, Monah, šta ima novo? Vidi, vidi... Ikonice, freskice... Povratak u budućnost... pardon, povratak u prošlost kad nam se smešila svetlija budućnost – ređa Muška

iskidane rečenice nastojeći da oraspoloži prijatelja, najdražeg kolegu, kako ga zove kada razgovara sa prijateljicama.

Redakcijska maskota, ni muško ni žensko, kako ju je jednom okarakterisao Krle fotograf, pokušava da sakrije koliko teško podnosi i pritom poštuje Novakovu borbu da povrati stabilnost četvoročlane porodice narušenu kidnapovanjem sina Dejana. Tek sada joj je jasno kroz kakav je pakao prošao, nateran od kidnapera da čuti o otmici. Novak je borac, a svestan je da ništa ne može da preduzme jer je Dejan posle četiri dana došao kući, ničeg se ne seća, nije bilo ucene, otmica nije bila prijavljena, ne postoji valjan trag ka mogućim kidnaperima, a i kada bi sledio ono malo naznaka tragova, došao bi do pogrešnog čoveka, u međuvremenu ubijenog! Majstori političkih spletki, skriveni u okrilju policije, maestralno su odradili posao: obračunali su se sa protivnicima u sopstvenim redovima, a Novak je bio žrtveni jarac.

– Jutros je nađena odsečena ruka...

– ...kod spomenika caru Dušanu – nastavi Muška Novakovu rečenicu. – Bruji televizija o tome. Zakazana je konferencija za štampu. Idemo zajedno?

– Konferencija za štampu... „Zasad nepoznati manijak vitla po gradu sa mačetom u ruci i odseca ruke nedužnim građanima, ali nema mesta za paniku jer policija revnosno radi svoj posao“ – karikira Novak buduću izjavu portparola policije.

– I šta je tu pogrešno?! Samo manijak može nešto tako da uradi – završi Muška kratak boravak kraj Novakovog stola.

Redakcija se polako budi. U jednom delu, ispred zida obojenog plavom bojom, fotograf Krle slika neku napadno našminkanu i oskudno obučenu damu na pragu

pedesetih godina. Ona nevesto za posao foto-modela, ali sa zavidnim stažom na splavovima i u noćnim klubovima, trepće i pući usta.

– Rođena zvezda... Kad vam bata Krle kaže.

– Malo preterujete...

Krle spusti foto-aparat, glumeći uvređenog umetnika čija procena ima snagu ulaznice u džet-set velegrada.

– Gospođice, vi me vređate. Vređate moje godine provedene u svetu modelinga.

– Ipak sam ja malo...

– To neću da čujem! Klaudija Šifer bi pocrvenela pred vašim darom za persiflažu. Vi ste jedan... kako da kažem... cvet.

Milan, nekadašnja zvezda *Duge*, zamoren višegodišnjom jurnjavom za pravdom, iz fioke, u kojoj se inače drže važni papiri ili knjige, izvadi flašu viljamovke, sagnu se iza radnog stola, kucnu grlicem flaše u naočari i, pre nego što izgovori „živeli“, promrmlja kroz zube:

– Uveli cvet... Ceo život je, moj Krle, jedan veliki, uveli cvet.

– Kakav uveli cvet?! Život je lep. Ponekad mučan, ali lep – priđe Novak Milanovom stolu i za trenutak prekinu njegov svakodnevni ritual.

– E, kad je i Krle prešao na matorke... Kraj – krenu Milan ponovo da kucne grlicem flaše u naočari, ali flaša ostade u vazduhu, kao zaustavljena slika na filmskom platnu.

U redakciju zakorači zbunjena žena, četrdesetogodišnjakinja. Njeno lepo lice deluje izmučeno, oči su joj zamučene zbog plača, njena ramena podrhtavaju...

– Izvolite, gospođo – priđe Novak i pokaza ženi na stolicu. – Želite možda kafu? Vodu?

– Hvala... Ja sam Zorana Balaban... Znaite moja ćerka je... moja Milica... je nestala. Još pre mesec dana – reče, zaplaka i pruži Novaku fotografiju sa koje mu se osmehom javi sedamnaestogodišnja devojčica.

– Nemojte da plaćete... Da se nije zaljubila?

– Ona je dete – pokroviteljski odgovori gospođa Balaban, otkrivši lepe, negovane zube.

– Ona je, izvinite, nećete me pogrešno razumeti, lepotica.

– To su mi rekli i u policiji.

– Šta su vam još rekli?

– Da se ne iznenadim ako saznam da je možda u Italiji ili na Kosovu. I tako mesec dana. Stalno me lažu.

– Šta kaže vaš suprug?

– Ja sam razvedena. Živim sama. Samo ja i Milica – ponovo Zorana plaćem uguši tek započetu rečenicu.

– Zašto bi je neko oteo? Vi nemate para da bi vas ucenjivali.

– Ne znam... Ali osećam to... Milica je bila odličan đak. A kad god je imala vremena, odlazila je u humanitarnu organizaciju *Srećno detinjstvo*.

– Šta očekujete od novina? Kad policija ne može ništa da uradi...

– Kada biste je vi, preko novina, pozvali da se vrati.

– Znači da ipak mislite da je pobjegla.

– Ne! Nju su oteli! Ali, ako pročita, možda bi im se otrgla i pobjegla.

Novak ustade, zahvali se gospođi Balaban na poverenju i isprati je do vrata. Jedan pogled na ekran kompjutera vrati ga u prošlost, u okrilje caru Dušanu. Sliku stamenog cara na ekranu ubrzo zameni crna kesa iz koje viri ruka sa jabukom u šaci. Okrenu broj telefona inspektora Perića.

– Dobar dan, inspektore. Novak ovde. Kako ste?

– Koliko mogu da procenim, vratio ti se osećaj za humor. Iskreno, dok me nisi pozvao, bio sam malo bolje nego juče. Šta si sad smislio?

– Nestala je jedna devojčica. Milica Balaban. Sedamnaest godina.

– Znam. Rekli su mi da je dolazila njena majka.

– I?

– Šta „i“?! Vратиće se. Zaboravi.

– Vrlo utešno. Da li ste i majku tako obradovali? Mesec dana je prošlo otkad je nestala.

– Ivanoviću, ne guraj nos tamo gde mu nije mesto. Znaš kako se završilo tvoje poslednje njuškanje.

– To mi je ponekad posao, inspektore. A koliko mogu da procenim, vi sada gurate nos samo tamo gde mu je mesto – odgovori Novak, upotrebivši Perićevu omiljenu sintagmu *koliko mogu da procenim*, kojom se koristi i kada postavlja logična pitanja i kada želi da zbuni sagovornika.

– Vidimo se u tri u kafiću *Zvono* da ti ponešto objasnim – ledenim glasom zaključio Perić razgovor i naglo prekinu vezu.

Novak je zamišljeno posmatrao slike stasitog cara. Procenjuje se da je bio visok više od dva metra. U pratnji je imao gardu od sto čuvara, takođe dvometraša, koji su u carevu službu dolazili iz cele Evrope. Među njima je, pored Srba, bilo Nemaca, Italijana, Mađara, Skandinavaca... Pažljivo čita delove Dušanovog zakonika. Zaokruži jedan deo i prosledi ga mejlom Milanu, udaljenom nekoliko metara od njegovog stola. Tišinu su narušavala samo Krletova nebulozna uputstva jednoj tipičnoj gradskoj čepi. Ona se neprestano osmehivala, buljeći u aparat kao

zmija u žabu koju će da proguta. Milan pročita Novakovu poruku naglas:

– Pijanica, otkuda ide i ozledi koga, ili poseče, ili okrvavi, a ne ubije, takvomu pijanici da se oko iskopa, i ruka odseče, ako li u pijanstvu što podere ili kapu skine, ili drugu sramotu učini, a ne okrvavi, da ga biju sa sto štapova i da se baci u tamnicu, i potom da se izvede iz tamnice i da se bije i pusti.

– Hvala Novače. Primio k znanju – reče Milan, spusti se ispod nivoa stola, kucnu grlicem flaše u naočari i nazdravi.

Iz hodnika u redakciju uđoše Muška i pedesetogodišnjak u vojnoj uniformi. Razgovor su započeli u hodniku, u hodu.

– Prijavio sam policiji, gospođo! Naravno da sam prijavio. A oni kažu da je najverovatnije u Italiji ili na Kosovu. Kažu da ne budem nestrpljiv i da sačekam. Ona je još devojčica.

– Sedite. Kako je i kada je nestala? – upita Muška.

– Sačekali su je ispred gimnazije. Ušla je u kola i od tada je više nema.

– Znači, sama je ušla u kola. Mislim, svojevolski je ušla u kola.

– Zna li vi, gospođo...

– Gospođica – kočoperno ga prekinu Muška.

– Gospođica?! Šta vi onda znate šta su deca! – ne uspe oficir da sakrije srdžbu i naglo ustade.

Povišeni tonovi naterашe Novaka da priđe Muškinom stolu. Čovek u uniformi je bio crven kao rak ubačen u ključalu vodu.

– Tvoj slučaj, Monah. Još jedna nestala devojčica. Gospodin želi da razgovara samo sa roditeljima – Muška

sarkastično završi rečenicu i, odglumivši uvređenost, odšeta između stolova kao da je na modnoj reviji.

– Ja sam Novak Ivanović. Izvolite, gospodine.

– Milutin Teodorović, pukovnik u penziji. Na početku rata sam sa suprugom došao iz Slovenije. Imam dve ćerke. Obe su rođene u Beogradu. Sada je jedna nestala. Moja Slavica...

– Izvinite... U penziji ste, a nosite uniformu?

– Navika... – reče tiho pukovnik, a zatim skrušeno sede kao dete uhvaćeno u krađi.

Treće poglavlje

OLOŠ

Dan je počeo ubitačno: odsečena ruka nađena u kesi za đubre ispred Palate pravde, majka otete devojčice, ucveljeni pukovnik koji ne može da zaboravi dane kada je s ponosom nosio uniformu i ne može da razume vreme u kome otimaju decu, ne samo prijateljska opomena inspektora Perića... Novak u notes upisuje šta sve mora da uradi pre nego što ode kući: stvaralačka svađa sa glavnim urednikom, telefonski razgovor sa prijateljem u Prištini, nenajavljeni upad u potkrovlje Obrada Kovića, privatnog detektiva, nekada uglednog policajca, u tri sata susret sa Perićem u kafiću *Zvono*.

Kancelarija glavnog urednika podseća na magacin stare hartije. Iako celokupnu arhivu satkanu od novinskih tekstova drži u kompjuteru, Glavni, kako ga novinari zovu, uživa kada u rukama ima stare novine: duboko udiše miris hartije natopljene prašinom i prohujalim vremenom. Ponekad zatvori oči i kao zavisnik od mirisa papira diše ubrzano. U takvom stanju ga zateče Novak kad bez kucanja upade u kancelariju.

– Opet se drogiraš – reče Novak umesto pozdrava.

– Kako lepo mirišu stara dobra vremena! – odgovori Glavni ne otvorivši oči.

– Stara vremena se vraćaju, ali ne kao dobra. Dvoje roditelja je došlo u redakciju i prijavilo nestanak ćerki. Očekuju od nas i ono što ne može policija.

– Pročitaj jutrošnje tabloide. Jedan čovek priča o ćerki koja je pobjegla od kuće. U gimnaziju je nepoznati momci dovoze džipom, čekaju je posle časova i odvođe. Preplašeni roditelji ne smeju reč da kažu. U tekstu govore njeni drugari iz razreda. Jedna devojčica je naziva caricom. Baš me interesuje šta će policija da uradi posle ovog teksta?

– Ništa! Nema prijave nestanka, devojčica samovoljno ulazi u džip... A i da je prijavila, ništa se ne bi promenilo. U policiji su majci jedne nestale devojčice rekli da se njena ćerka nalazi u Italiji ili na Kosovu! To samo znači da nešto znaju ili naslućuju. I na kraju, odsečena ruka ispred Palate pravde! A možda je ta ruka početak priče? – reče Novak zamišljeno

– Misliš da je sve to povezano?

– Ne znam... Samo naslućujem. Sve mi miriše na osvetu. Kada saznamo identitet čoveka kome je odsečena ruka, znaćemo ko se i zašto sveti. Mnogo je poruka strpano u jednu crnu kesu za đubre.

– Kopaj, Novače. Kopaj. I čuvaj se – živnu Glavni.

– Nemoj da me nerviraš! Svaki razgovor završavaš istom rečenicom.

– Znaš i od kada to radim – ustade Glavni i pokrovi-
teljski dodirnu Novakovo rame.

– Znam. I hvala ti – Novak pomirljivo završi razgo-
vor, iako je bio spreman na profesionalnu svađu, kako je

nazivao sukobe sa Glavnim, a koja je kod novinara uvek budila stvaralačku iskr.

Na izlasku iz kancelarije zazvoni Novakov telefon. Suzanino ime na displeju mobilnog telefona uvek ga vrati u jedan kišni dan kada je poverovao otmičarima da će u crvenom kombiju, na parking u iznad ušća Save u Dunav, zateći sina Dejana. Telefon je tada uporno zvonio, a on je bezglasno plakao.

– Kad dolaziš kući? Hoću da svi četvoro budemo zajedno na ručku.

– Dolazim, sigurno. Kako je Dejan?

– Jutros je svirao gitaru – odgovori Suzana s neskrivenom radošću.

– Šta je svirao?

– Tvoj repertoar... *Satisfaction*. Rolingstone.

– Odlično! – gotovo zaurla Novak i stegnu pesnicu sa palcem podignutim nagore.

Ušao je u redakciju nasmejan. Potražio je broj telefona Vetona Gašija, dopisnika radija *Slobodna Evropa* iz Prištine. Upoznali su se krajem devedesetih godina prošlog veka, kada je Novak, kao novinar *Duge*, često išao na Kosovo. Nisu ih razdvojile užasne ratne godine. Kad god Novak želi da proveru neku informaciju vezanu za Kosovo, pozove Vetona.

Veton je studirao na Filološkom fakultetu u Beogradu, počeo je novinarsku karijeru u glavnom gradu, živeo je jedno vreme na relaciji Beograd–Priština, a posle bombardovanja Srbije 1999. godine preselio se u Prištinu. Nije zaboravio beogradske dane, a radio *Slobodna Evropa* mu je pružio priliku da bude jedan od glasova razuma u Prištini opterećenoj mračnim nasleđem prošlosti i

novokomponovanom željom da preko noći postane deo savremene Evrope.

– Novak ovde. Kako si?

– O, stari druže. Čuo sam šta ti se dogodilo... Neprijatno mi je da kažem da mi je dobro ako tebi nije dobro – smireno odgovori Veton.

– Sada je sve u redu. I biće sve bolje.

– Drago mi je što to čujem... Sigurno nisi zvao bez razloga.

– Ti znaš da jedan put trgovine ljudima, a tu pre svega mislim na žene, vodi na Kosovo.

– Znam... Jedan put se i završava na Kosovu. Drugi vodi ka istoku, treći ka Italiji. Nije za razgovor telefonom. Što ne dođeš u Prištinu? Sačekaću te na granici. Preko dana ćeš biti moj gost, a uveče spavaj u Mitrovici.

– Dogovoreno. Samo da završim nekoliko poslova i dolazim.

– Ako te pusti Suzana – kroz smeh reče Veton.

– To je nekad bila dobra šala, a sada zaista moram da je ubeđujem kada idem van Beograda. Čućemo se.

Iz redakcije je izašao pevušeci *Satisfaction*. Dok se penje ka potkrovlju u kome živi Obrad Ković, privatni detektiv, i dalje pevuši *Satisfaction*, kao da želi da bude upisan u *Ginisovu knjigu rekorda* kao izvođač najduže verzije ove pesme. Dejan odlično govori engleski jezik i, Novak je siguran u to, podstaknut porukom rokenrol hita iz sredine šezdesetih godina prošlog veka, nesvesno šalje poruku da se izborio sa tromesečnom mukom, nevidljivom nezasiptom nemani što krade duše. Novak nastavi da u istom ritmu udara šakom po vratima stana Obrada Kovića. Radio je to strasno, poput bubnjara zanesenog

zaraznim ritmom pesme u kojoj Mik Džeger izražava nepristajanje na recepte sveta odraslih.

– Obrade, Ooobrade – raspevava Novak Obradovo ime gurajući ga u pesmu Rolingstonsa.

– Čujem te, Čarli – prihvati igru Obrad, pominjući ime bubnjara Rolingstonsa.

– Lozinka prihvaćena – uz osmeh reče Novak kad zakorači u momačko gnezdo svijeno u potkrovlju zgrade na Dorćolu.

Obrad je dugo radio u policiji. Sredinom devedesetih godina prošlog veka, kada se govorilo da svuda u svetu država ima svoju mafiju, a u Srbiji mafija ima svoju državu, otišao je iz policije. Razvod sa policijom poklopio se sa njegovim bračnim brodolomom. Od tada živi kao vuk samotnjak.

– Tvoj osmeh znači...

– Znači da je Dejan ponovo počeo da svira – razdragano nastavi Novak rečenicu i završi je bubnjarskim rifom otvorenim šakama po butinama.

– Dok kuvam kafu, pevaj zbog čega si došao.

Obrad je pripremao kafu na dva načina. Kada želi s nekim da završi razgovor, u kafu sipa so, a potom se napadno izvinjava. Drugi način je izvanredno skuvana kafa sa količinom šećera po volji gosta. Obradovala ga je vest da je Dejan počeo ponovo da svira gitaru, pa pevuši i slasno udiše miris kafe što izlazi iz džezve kupljene jednog davnog leta u Baščaršiji, u Sarajevu.

– Mogao bi malo da mi pomogneš. Radio si u policiji.

– Samo za lov – prekinu Obrad Novaka.

– Može malo i opšti interes?

– Zato sam i otišao iz policije. Zbog opšteg interesa koji svako tumači na svoj način. Čuvam bake i deke, branim unucima da ih maltretiraju, skidam mačiće sa drveta, pratim tragove odbeglih pasa i... lovica kaplje. Pošteno? – karikira Obrad predstavu o poslu privatnog detektiva.

– A da ti neko otme ćerku?

– Oko bih mu izvadio!

– Otkud znaš da neće pokušati? Živi sa majkom, bez tvoje zaštite.

– Koji ti je moj danas?! Mani me s tim otmicama – procedi kroz zube i prinese šoljice sa kafom na stočić.

Gledaju se kao dva revolveraša u kaubojskim filmovima, a kao nišan im služe šoljice kafe.

– Neko koga ti sigurno poznaješ iz kriminalnog miljea, sada prerušen u biznismena bliskog vlasti, stoji iza nekoliko povezanih otmica devojaka.

– Kako opravdavaš takav zaključak?

– Policija ćuti... A roditelji su preplašeni.

Obrad jeknu jer je naglo otpio gutljaj još uvek vrele kafe. Uvek se uzbudi kada se pomenu otmice, a otmičare smatra najgorom sortom ljudi, upotrebljavajući izraz „poslednji ološ“.

– Prvo: zašto bi to morao da bude biznismen blizak vlasti? Drugo: napisaćeš oštar tekst. Ne šteti insinuacije i gađaj pravo u glavu. Neko će sigurno da se upeca. Dovoljno je da se sasvim malo izda i krećemo u akciju. Mene ne spominješ u tekstu.

– Šta bi ti falilo malo reklame?

– Posle svake tvoje reklame na vrata mi zakuca finansijska policija. Znam i ko ih šalje – zastade, pa kad uhvati Novakov ljubopitljiv pogled, nastavi. – Ljubomora, moj

Novače. Ljubomora. Misle da zgrćem pare. Za početak, krećemo po kaficima. Znam neke brloge u kojima devojčice rade na crno... Uvek me izvaćariš na sentiš žicu.

Ćutali su i sladostrasno pili kafu. Odsećenu ruku nisu pominjali, iako su obojica znali da je crna kesu za đubre naslonjena na spomenik Dušanu Silnom nezavršena prića, taćnije, početak jezive priće sa neizvesnim krajem. Rastali su se bez reći. A kad je Novak krenuo niza stepenice, začuo je bubnjarski rif, uvod u pesmu *Satisfaction*: Obrad je obema šakama udarao u vrata i tako pokazao koliko je srećan što Dejan uspeva da, doduše lagano, iz glave izbaci četiri dana, koji se povremeno vraćaju u svest kao mutna slika...

Opijen radošću zbog vidnog napretka u Dejanovom oporavku, Novak u kafić *Zvono* uđe nasmejan, ali mu se osmeh brzo zaledi kada ugleda namrgođenog inspektora Perića. Na stolu su stajale dve čaše: jedna napunjena rakijom od kruške, druga sokom od jabuke.